

RAN-20011304040001
M. A. (Sem.-IV) Examination March - 2026
Sanskrit
अलंकारशास्त्र – Alankarshastra (Paper - 19-A)
[Total Marks: 50]

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book	Seat No.: Student's Signature
---	--

પ્રશ્ન 1. નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (કોઈ પણ પાંચ) 10

Q. 1. Write answer in short. (Any five) 10

1. કાવ્યાર્થાન્માવયન્તિ ભાવાઃ । નો અર્થ આપો.
1. Define the term - કાવ્યાર્થાન્માવયન્તિ ભાવાઃ ।
2. વિભાવનો અર્થ આપી તેના પ્રકાર જણાવો.
2. Give the meaning of the concept and explain its type.
3. રસસૂત્ર પરના વ્યાખ્યાકારો અને તેના મતોના નામ લખો.
3. Write the name of the commentators on Rasa Sutra and their views.
4. નાટ્યશાસ્ત્ર પરની ટીકા અને ટીકાકારના નામ લખો.
4. Write the name of the critic and the critic on drama.
5. કરુણ અને રૌદ્ર રસના સ્થાયી ભાવ જણાવો.
5. Explain the enduring value of Karuna and Raudra Rasa.
6. એરિસ્ટોટલનો કયો સિદ્ધાંત છે?
6. Which is Aristotle's theory?
7. કોલરિજનો પ્રમુખ કાવ્ય સિદ્ધાંત જણાવો.
7. Explain the main poetic principle of Coleridge.

પ્રશ્ન 2. સાનુવાદ વિવરણ કરો. (કોઈ પણ ત્રણ) 13

Q. 2. Explain the Following with translation. (any three) 13

1. વિભા વાનુભાવવ્યભિચારિસંયોગાદ્ રસનિષ્પત્તિઃ । અત્ર ભટ્ટલોલ્લટપ્રભૂત યસ્તાવદ્ એવં વ્યાચર્યુઃ । વિભાવાદિભિઃ સંયોગોઽર્થાત્ સ્થાયિનઃ તતો રસનિષ્પત્તિઃ । તત્ર વિભાવશ્ચિત્તવૃત્તેઃ સ્થાય્યાત્મિકાયા ઉત્પત્તૌ કારણમ્ । અનુભાવાશ્ચ ન રસજન્યા અત્ર વિવક્ષિતાઃ
2. ન ચાત્ર નર્તક એવ સુખીતિ પ્રતિપત્તિઃ, નાપ્યયમેવ રામ ઇતિ । ન ચાપ્યયં ન સુખીતિ । નાપિ રામઃ સ્યાદવા ન વાયમિતિ । ન ચાપિ તત્સદૃશ ઇતિ । 'કિન્તુ સમ્બદ્ધ મિથ્યાસંશસાદૃશ્યપ્રતીતિભ્યો વિલક્ષણા ચિત્રતુરગાદિન્યાયેના યઃ સુખી રામઃ અસાવયમિતિ પ્રતીતિરસ્તીતિ ।

3. તથા હિ અનુકરણરૂપો રસ ઇતિ યદુચ્યતે તત્ત્વિકં સામાજિકપ્રતીત્યાભિપ્રાયણ, ઉત નટાભિપ્રાયેણ કિં વા વસ્તુવૃત્તવિવેચકવ્યાખ્યાતૃબુદ્ધિસમવલમ્બનેન 'યથાહુર્વ્યાખ્યાતારઃ સ્વત્વેવં વિવેચયન્તિ ઇતિ । અથ ભરતમુનિવચનાનુસારેણાદ્યઃ પક્ષોઽસંજ્ઞતઃ ।
4. નન્વકુદ્વોઽપિ નટઃ કુદ્વ ઇવ ભાતિ । સત્યમ્ । કુદ્વેન સદૃશઃ । સાદૃશ્યં ચ ભૃકુટ્યાદિભિઃ । ગૌરિવ ગવયેન મુખાદિભિરિતિ નૈતાવતાઽનુકાર કશ્ચિત્ । ન ચાપિ સામાજિકાના સાહશ્યમતિરસ્તિ । સામાજિકાનાં ચ ન ભાવશૂન્યા નર્તક પ્રતિપતિરિત્દુતે । અથ ચ તદનુકારપ્રતિભાસ ઇતિ રિક્તા વાચોક્તિઃ ।
5. તત્ર સર્વેઽપી સુખપ્રધાનાઃ । સ્વસંવિચ્છર્વણરૂપસ્યૈકધનસ્ય પ્રકાશસ્યાનન્દસારત્વાત્ । લોકે સ્ત્રીલોકસ્ય હૃદયાવિશ્રાન્તિરન્તરાયશૂન્યવિશ્રાન્તિશરીરત્વાત્ (સુખસ્ય) । અવિશ્રાન્તિરૂપતૈવ દુઃખમ્ । તત એવ કાપિલૈર્દુઃખઅય ચાલ્લત્યમેવ પ્રાણત્વોનોક્તં રજોવૃત્તિતાં વદદ્ધિરિત્યાનન્દરૂપતા સર્વરસાનામ્ ।

પ્રશ્ન 3. ભટ્ટ નાયકના 'રસભુક્તિવાદ'ના પ્રમુખ તત્વોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. 13
Q. 3. Discuss in detail the main elements of Bhatt Nayak's 'Rasabhuktivism.' 13

અથવા / OR

પ્રશ્ન 3. ભરતમુનિનું રસસૂત્ર જણાવી અભિનવગુપ્તના રસસિદ્ધાંતના મુખ્ય પાસાંની ચર્ચા કરો.
Q. 3. Discuss the main aspects to Abhinavagupta's theory of rasas by quoting Bharata Muni's Rasasutra.

પ્રશ્ન 4. નીચેનામાંથી ગમે તે બે વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો. 14
Q. 4. Write a critical notes on any two of the following. 14

1. એરિસ્ટોટલનો કાવ્ય સિદ્ધાંત ચર્ચો.
1. Aristotle's poetic theory
2. લોન્ગીનસ - ઉદાતની અવધારણા
2. Longinus - The Concept of udat
3. કોલરિજનો કલ્પના સિદ્ધાંત
3. Coleridge's theory of imagination
4. ટી. એસ. ઈલિયટનું કાવ્ય શાસ્ત્રમાં પ્રમુખ પ્રદાન
4. T.S. Eliot's major contribution to poetics.